

ABONAMENTUL
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . 40.— franci.
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Los deschis costă șirul 20 fil. Manuscrisurile nu se înapoiază.

Discursul lui Bonar Law.

Arad, 22 Noembrie.

Ministrul englez *Bonar Law*, răspunzând deputatului *Trevelyan* a spus că: „toți dorim sfârșitul cinstit al războiului, fără periclitatea existenței statului”. Condițiile unei păci durabile din partea Angliei ar fi, ca Germania să-și retragă armata din Belgia și Alsacia-Lorena și ca imperiul german să recunoască principiul naționalităților. După vorbirea excepțional de agitată a lui *Churchill*, în care ministrul demisionat a destăinuit gravele lipșuri de conducere ale armatei engleze, atacând pe lordul *Fisher* și indirect pe *Kitchener*, discursul lui *Bonar Law* nu mai lasă îndoială că guvernul englez este dispus ca să trateze despre pace, îndată ce condițiile unei păci durabile n'ar ataca superioritatea sa navală.

Tot din vorbirea lui *Churchill* ne-am putut convinge că guvernul Britaniei-mari n'a vrut să trimeată ajutor militar Serbiei și urmarea acesteia a fost demisia ministrului *Carson*, un dușman neîmpăcat al lui *Edward Grey*, iar *Asquith* prins cu ocaua mică, în-sărcinează pe *Bonar Law* ca să redacteze un răspuns, care să stămpere indispoziția celor ce se lasă abandonati ideii lui *Bonar Law*. Acest discurs constituie o veșnică amenințare pentru Anglia.

După cuvântarea lui *Bonar Law*, reprezentanții Angliei *Asquith*, *Balfour*, *Grey* își dau întâlnire la Paris cu conducătorii statului francez, și în urma acestei întâlniri se pot aștepta complicații senzaționale pentru politica mondială. Neîndoios, la Paris, se decide

acum: să se facă pace ori nu, să se predea comandatura armatei Înțelegerii din Balcani lordului *Kitchener*, să se adreseze un ultimatum Greciei și să se forțeze căderea Dardanelor cu orice preț?! Ori poate în divanul din Paris se va hotărî asupra chestiunii: aut pacem, aut bellum?

Discursul lui *Bonar Law* prepară par'că spiritul public din Anglia, saturat de ani de zile de-o grandomanie nesăbuită, că nu arare-ori puterile cele mai mari sunt silite să abdice de speranțe utopiste și să facă un: peccavi. Anglia a căzut în cursa cea mai teribilă, căci deși participarea ei în războiu este numai fictivă, pentru interesele ei se poartă marele măcel. Numai interesele Angliei sunt în existență atacate și ale Germaniei, nenorocirea statelor mici este în strictă afinitate cu vasalismul puterilor mari, cari leagă soarta unui popor mic de a lor. Iar dacă după șasesprezece luni de războiu un ministru englez nu mai amenință, cum a făcut la începutul războiului *Edward Grey* cu aforismul: „ultimul miliard”, este semnul că în Anglia hrăpăreață mai sunt câteva conștiințe luminate, cari nu se lasă seduse de lozinci naive și nu caută să vadă cu orice preț în Germania o mare cazarmă, în care în afară de tunuri și ghiulele, nu se mai fabrică nimic. Respectul reciproc ar trebui să fie între fiecare politician și rivalitatea etnică a popoarelor mari nu mai există, cari-și închipuiesc că războiul actual se duce pentru idealul pur al unei națiuni și nu pentru interese vitale, dar prozaice, ale capitalismelor, aceste monarhii, cari intronează pe Mammon.

Din vorbirea lui *Bonar Law* se resimte marea îngrijorare a capitalismului, care vede

decepcionat că profitul de astădată nu va mulțumi pe nimeni, și „pacea” pe care unii o visează ca pe o sugestie divină a unor „bărbați providențiali”, cum se numesc cu emfază călăii națiunilor, va aduce-o marea faigitate a capitalelor interesate.

La Paris nu se va decide decât din acest punct de vedere urmarea înainte, ori sistarea războiului. Dacă Reichsbankul este încă destul de tare ca să războiască și să suporte enormele cheltuieli față cu Credit-ul Lyonnais și Banca Națională a Angliei și dacă Morgan plus Rockefeller vor menaja războiul, atunci va mai fi războiu. Aci nu tunurile și nu ghiulele vor aduce decizia, ci cupoanele. Cu cât un cupon este mai bine plătit, cu atât vor muri mai multe mii de soldați în Dardanele, în Champagne, ori în jurul bălților lui Pinsk, — căci în războiul actual miniștrii de războiu sunt „finanzmeisterii”.

Războiul ruso-german l'a pierdut nu numai *Remenkampf*, *Radko Dimitrieff* și *Ruski*, ci și ministrul de finanțe *Bark*. *Viviani* a trebuit să cadă pentru *Delcassé*, iar pe *Delcassé* l'a trântit politica matematică greșită a lui *Lloyd George*, care crezând că va infometa Germania și Austro-Ungaria, va duce la derută finanțele statelor centrale.

Se spune că un mare matematician american *Bolai*, a inebunit, greșind un număr la o cifră. Poate în calculul lui *Lloyd George* a fost un „schönheitsfehler” și întregul sistem nervos al finanțelor engleze, a început să vibreze ca un seismograf. Din India, din coloniile africane, din Asia-centrală, din Canada, din toate părțile imperiului german se anunțau dubiozitatea sistemului nervos. Marele medic al imperiului *Kitchener* s-a pachetat în

Un păcat social*).

(Pentru poporul rus și oricare alt popor).

Traducere liberă din nemțește.

De Dr. P. R.

(1)

Rusia trăește vremuri mari, cari vor aduce cu sine schimbări însemnate. Și ca întotdeauna în astfel de cazuri, conștiința acelor schimbări mari s'a ivit în mijlocul acelor clase sociale, cari, în urma situației lor, nu sunt silite a-și consuma timpul și forța în muncă fizică, iar în schimb le dă mâna de a se ocupa cu chestii de interes comun. Ceice stau astfel în fruntea mișcării de premenire în Rusia sunt intelectualii orașelor: nobilimea, comercianții, funcționarii, medicii, inginerii, profesorii, învățătorii, artiștii, advocații și studenții. Fiecare se năzuiește în special, din cercul de activitate al partidului căruia aparține, să asigure poporului rusesc libertate și fericire. Acești bărbați, având a suferi fel de fel de șicane din partea guvernului ca: exil, temniță, oprirea adunărilor, a cărților și ziarelor, restrângerea drepturilor singuraticelelor naționalități.

* Această lucrare a lui *Tolstoj* ne dă dovadă despre dragostea cu care s'a adâncit în sufletul poporului rus și ne arată suferințele în cari își duce traiul poporul de rând în Rusia. Numărul din „*Ruskaja Mysl*”, în care a apărut, a fost secestrat din partea cenzurii, iar mai târziu i-s'a dat din nou cure liber.

precum și în lipsa de cunoștință a neajunsurilor muncitorilor dela sate, cred că singurul mijloc bine ce-l pot face și dori patriei lor este — înlăturarea acestor măsuri polițieneste.

Astfel cugetă liberalii precum și socialdemocrații. Revoluționari de tot soiul sperează, ca prin schimbarea guvernului să ajungă la legi, cari să asigure poporului libertate și fericire. Dar numai pe un moment să ne desbrăcăm de preocupările înrădăcinate în sânul intelectualilor noștri și să căutăm cât mai obiectiv ceace e rău din punct de vedere moral în societatea noastră și ne vom convinge, că reformele politice nu sunt în măsură de a înlătura răul și a aduce îmbunătățiri.

Cel mai mare rău pentru Rusia și Europa este împrejurarea, că partea cea mai mare dintre țărani țării sunt lipsiți de pământul trebuitor. Dacă constatăm și suntem în deplina conștiință a acestei neîndreptăți a țărânilor, înțelegem cu ușurință că nu reformele politice vor aduce poporului libertate și fericire, ci înlăturarea acestei neîndreptăți din partea proprietarilor mari de pământ. Când țărânul va avea pământul său, atunci în politică nu se va valida interesul personal al politicianilor corupți, ci dorința adevărată a poporului.

Aceasta idee vreau să o desfășur în acest articol, pentru a o cunoaște aceia, cari în vremurile însemnate ce trăește Rusia — înlăturând orice interese personale — au voința de a servi binele poporului și al patriei.

I.

Nu de mult mergeam pe șoseaua dela Tula. Era ziua înainte de Paști. Mulțimea mergea la târg cu cai, găini, viței, vaci etc. spre vânzare. Unele vaci erau așa de slabe, că erau purtate pe car. O babă bătrână, sbârcită, ducea la târg o vacă slăbită, de i se puteau număra oasele. Eu cunoscu femeia și o întrebai pentru ce duce așa o vită la târg.

— „Nu dă lapte”, răspunse bătrâna, „trebuie să o vând pentru a-mi cumpăra una cu lapte. Știu bine că va trebui să pun la banii ce-i voiu căpăta, încă 10 ruble și nu am decât cinci. De unde să mai avem bani? Doar trăind împreună cu nora mea și 4 copii mici, astă iarnă a trebuit să cumpărăm făină pentru 18 ruble. Iar fiul meu e portar la oraș”.

— Pentru ce nu rămâne copilul tău acasă?
 — N'are ce face; cât pământ avem noi nu e destul nici pentru pregătirea cvasului (un fel de cidru rusec).

Trece un țaran palid și slab, cu pantalonii și ciobotele pline de noroiu. Îl întreb:

— Ce voiești în oraș?
 — Voiesc să cumpăr un cal. E timpul aratului și nu avem cal. Dar îmi spun oamenii că caii sunt scumpi.

— Cât voiești să dai?
 — Atâta cât am în șerpar.
 — Cât?
 — De tot am 15 ruble. Dar ce poate omul

geamantan cuțitele și s'a dus să opereze buha balcanico-egipteană. Poate, operația va reuși, dar bolnavul va sucumba — și Bonar Law prevestește aceasta.

John Bull nu mai amenință: Are iarăși pipă în gură și cu un: noli me tangere aristocratic vorbește de soarta Serbiei. Anglia pretinde, și foarte just, respectarea principiului naționalităților, pretinde ca Germania să dea autonomie și independență Poloniei, pretinde ca în țările centrale să fie respectate drepturile naționalităților, dar grandioasa organizație engleză, respirând a liberalism fanatic, în respectarea drepturilor ginților uită de Serbia. Atunci, când datoria ei elementară ar fi fost ca să nu lase zdrobirea acestui popor — ea face mutră ipocrită, și prin Churchill vine să se scuze, că flota engleză nu poate fi jertfită pentru câteva stânci ale Turciei...

„L'amour de la patrie et le dévouement conscient à l'idée de l'État font ailleurs la force des peuples”... Pe Montaigne nu l'a citit Bonar Law și nici nu vrea să-l citească. Egocentrismul Angliei va provoca ușor un contract de pace între popoarele beligerante și dacă un ministru englez vorbește de condiții de pace, este semnul, că acțiunile lui Grey au decăzut la bursele Europei...

Bismarck și Bethmann-Hollweg

Politica orientală de ieri și de azi a Germaniei.

Acum câțiva ani, cancelarul Bethmann-Hollweg a socotit necesar să atragă atenția cercurilor politice asupra conflictului dintre panslavism și germanism. Pentru cetitorii noștri poate să fie interesantă familia cancelarului de azi, ideea de a se rătu cu Rusia e mai veche.

Pe timpul războiului Crimeii, la curtea Prusiei se ivise planul unei desmembrări a imperiului moscovit. Și anume, provinciile baltice (împreună cu Petersburgul) să treacă la Prusia și Suedia; Polonia să fie reconstituită, iar restul să fie împărțit între Ucranieni și Rușii-mari.

Bismarck era pe atunci încă un *homo novus*. Iată cum aprecia el acest plan: „Cu aceste utopii copilărești se dau drept oameni de stat, capii — de sigur foarte destepti — ai partidei lui Bethmann-Hollweg”.

Chemat la Berlin, Bismarck e invitat mai întâi de prințul Wilhelm (viitorul împărat Wilhelm I) și e îndemnat să susțină punctul acesta

de vedere pe lângă rege. Dar Bismarck se opune față: „N'avem absolut nici un motiv de războiu împotriva Rusiei și nici un interes în chestia orientală”.

Care era gândul viitorului cancelar? Cine cunoaște viața lui în parlamentul dela Frankfurt și lungă sa odisee pe la Curțile europene, unde-și aduna material de intuiție politică, acela vede că chiar de pe vremea războiului Crimeii, Bismarck își și croise liniile mari ale planului său: *alungarea Austriei din Germania și unitatea Germaniei sub Prusia*.

Iar pentru aceasta, era nevoie de neutralitatea Rusiei.

Antiteza dintre panslavism și germanism, el se pare că n'a văzut-o clar niciodată.

De aci ironiile sale la adresa lui Bethmann-Hollweg. Atât de mult se desinteresa de planurile Rusiei la Dunăre și în Balcani, încât, deși nu era încă ministru-prezident, lui i-se datorește în mare parte pasivitatea Prusiei, (refuzul de a mobiliza) când Austria se silea din răzputeri să alunge pe Ruși dela gurile Dunării în vremea războiului din Crimeea. Buol, conducătorul politicii austriace, era considerat de prusianul Bismarck ca un adevărat netot, care își bagă mâna în foc pentru câțiva „Valachi puțuroși...”

Atât de inert s'a arătat Bismarck în chestia orientală, încât chiar după 1878, — după ce se dușmănisise cu Gorciacov, — el a păstrat pentru Ruși o constantă bunăvoință.

Întârziind în formula învechită a politicii *dinastice*, și a prețuirii spațiului politic după micile măsuri din Europa de mijloc, el a rămas cu ochii ațintiți tot către Franța (*der Erbfeind*): n'a ghicit din vreme creșterea populației rusești și n'a văzut limpede perspectiva maritimă a Germaniei și conflictul cu Anglia... (Moltke privea la flotă cam peste umăr). Decât săparea canalului Wilhelm, i-se părea mai de preț adăugarea unui nou corp de armată... Atât de adevărat, că chiar cauzele cele mai puternice, dela o vreme încep să se găsească sub nivelul epocii lor, mânuind numai idei și formule învechite.

Dimpotrivă, generația post-bismarckiană a simțit că bătrânul Bethmann-Hollweg, care învățase cu Karl Ritter a prețui mai de aproape problemele de geografie politică, nu merita ironiile lui Bismarck.

În locul celor 60 milioane de Ruși-mari de cari vorbea Bismarck pe vremea războiului Crimeii, trebuie să punem azi 160 milioane ale unui imperiu care dela Pacific până în Marea Neagră și Baltică apasă asupra tuturor vecinilor, întinzându-și mereu hotarele.

Dacă ar fi bănuț conflictul cu Rusia, poate că Bismarck ar fi făcut tot posibilul să nu rupă

nimic din teritoriul francez, cum nu rupsesse nimic nici din cel austriac după Sadowa.

De-ar fi bănuț apoi câte relații economice și politice va avea Germania în Marea Neagră, în Asia-mică și spre Orient, s'ar speria singur, citind acum declarația sa că „*în chestia Orientului n'avem nici un interes*”.

De aceea, ni se par foarte semnificative în gura urmașului de azi al familiei Bethmann-Hollweg, mărturisirile făcute în Reichstag în 19 August a. c.

„Voim să fim și să rămânem o pavază pentru pacea și libertatea națiunilor celor mari, precum și a celor mici”.

Cei cari respectă cultura germană privesc aceste declarațiuni ca un răsuet sincer al ideilor de îndreptățire națională, tradiționale în familia cancelarului.

Cu concepția sa mărunță-continentală, Bismarck s'ar putea foarte bine să rămână pe un plan secundar, dacă marea concepție de dreptate națională a lui Bethmann-Hollweg devine realitate.

Acesta ar fi răspunsul cel mai incisiv la ironiile bismarckiane din 1855.

Impătrita-Înțelegere nu se teme de surprize?

— Declarațiile generalului rus Russki. —

Arad, 22 Noemvrie 1915.

Pentru a nu fi deconcentrate cu totul spiritele în statele Quadruplei se pare că este necesitate de declarații liniștitoare din partea cercurilor cu toată răspunderea situației. Zilele trecute am cunoscut păreri emise de cercurile franceze, dăm astăzi pe ale generalului Russki, comandantul suprem al armatelor rusești din rayonul Petrogradului:

Correspondentul particular al ziarului „Tems” la Petrograd, d. Charles Rivet, cu datul de 16 Noemvrie a scris: „*Arătați-mi că am primit telegramă:*”

„Un colaborator dela „Gazette de la Bourse”, în cursul unei vizite la generalul Russki a aflat dela acest eminent șef rus următoarele declarații:

— „Eu sunt sigur, a spus generalul Russki, — că acum avem garanții contra tuturor surprizelor neplăcute din partea inamicului. Timpul lor a trecut. Cu asta nu vreau să spun că adversarul nostru e epuizat cu desăvârșire și intră deja în agonie. Asta ar fi o vorbă de-ocinețată comoditate. Din contra, inamicul nostru e încă în deplină forță, însă forțele îi sunt deja insuficiente pentru ca să ne rezerve surprize, pe cari este în imposibilitate să le aducă

cumpăra azi cu 15 ruble? Cel mult pielea calului!

— După cum văd, tu lucrezi în gropi de pământ; cât câștigi?

— Două ruble la săptămână, câte-odată și mai puțin. Ce poți începe cu atâta? Abia am avut grâu până la Crăciun, iar bani pentru a cumpăra altul nu avem.

Mergând mai departe întâlnesc un țaran tânăr, care ducea un cal frumos la târg.

— Frumos cal, zic eu.

— Nu ați altul mai bun la tras și pentru lucrul câmpului, — răspunse el, crezând că sunt un cumpărător.

— Antunci pentru ce îl vinzi?

— Am numai două ogoare, cari le pot lucra și cu un singur cal. A fost destul de rău, că l-am ținut pe amândoi peste iarnă. Mi-au mâncat totul și acum nu mai avem pe ce face bani pentru a plăti arânda.

— Dela cine ați luat arânda?

— Dela Maria Ivanovna, căreia avem de a-mulțumi, căci altfel am fi perit de foame.

— Ce-i plătești?

— Ne silește să-i plătim 14 ruble. Dar ce să facem dacă jur împrejur nu mai este alt pământ.

Apoi o femeie cu un copil mic trece cu că-

ruța pe lângă mine. Cunoscându-mă, se dă jos și îmi îmbrăie copilul ca servitor.

— Se vede încă mic, dar poate isprăvi orice lucru, — zise femeia.

— Dar pentru ce îmbrăie dăta un copil așa mic?

— Pentru că în cazul acesta avem cu o gură mai puțin la mâncare. Acasă mai am patru și nu avem ce mânca, — zise femeia.

Ori cu cine vorbește omul, nu se plânge de alta decât de lipsă și toți recunosc de motiv al sărăciei același lucru: lipsa de pământ îndestulitor. Întreagă țărănimea Rusiei nu vorbește altceva decât în continuu despre pământ, speră și se gândește în continuu la pământ. Și trebuie să se gândească, pentru că neluând în considerare numai împrejurarea că familiile lor nu se pot nutri de ajuns din pământul ce-l au, ei se simțesc totodată sclavii proprietarilor de latifundii. Afară de aceea — neavând pământul lor — pentru fiecare fir de iarbă sau bucată de lemn de pe moșia proprietarului, pentru fiecare vită, care din greșeală sau nebagare de seamă a ajuns pe pământul proprietarului, trebuie să sufere pedepse, bătaii și umiliri continue.

Odată am început conversația cu un cerșitor orb, care după ce a observat că sunt un om,

care cetește gazete, mă întrebă plin de seriozitate:

— Nu se mai aude nimica?

— Despre ce? — îl întrebai.

— Despre chestia agrară.

Și când i-am răspuns că eu n'am auzit nimic despre aceea, el scutură din cap și tăcu.

— Ce se vorbește despre chestia agrară? Așa am întreat eu pe un fost elev al meu, un țaran inteligent și mai cu stare.

— Oamenii vorbesc tot felul.

— Și ce crezi tu însuți?

— Poate că vom căpăta pământ' — zise el.

Orice s'ar întâmpla, aceasta chestie este singura ce interesează întreagă țărănimea. Ea știe una: să sperze că va căpăta pământ. Căci este de tot evident, că pământul puțin de până acum nu mai poate ajunge unei țărâni, ce în continuu se înmulțește și din care trebuie să trăiască nu numai membrii familiei sale, ci și toți parazitii, cari se târăsc ca lipitorile în jurul ei.

atât contra noastră, cât și a aliaților noștri pe frontul occidental. Repet, imposibilitatea aceasta.

Armata anglo-franceză este foarte numeroasă în punctul acesta, admirabil echipată și retransată la perfecție, astfel încât orice surpriză produsă va fi binevenită dorințelor noastre de aliați. Și aceste surprize au să vie, vor veni, vă garantez. Dați-ne timpul care este al cincilea aliat al nostru.

— Nu trebuie uitat, că dela 1872 Germanii s'au pregătit pentru un nou războiu. Patruzeci de ani de preparații, zi de zi, în aceste condiții este greu că au putut fi cuirasăți din cap până în picioare?

În definitiv, isbânda va fi reputată de cel care va ști economisi forțele sale vivace. În acest punct avantajul este de partea aliaților. Anglia poate să aducă din colonii o armată considerabilă; Franța va forma noi trupe negre; ce ne privește pe noi, rezervele noastre sunt inepuizabile.

— Repet încă odată: surprizele ce ni se pot da din față, nu le mai așteptăm. Ne mai înaintând inamicul nostru, deja prin faptul acesta pierde teren și se retrage în sensul propriu al cuvântului.

— Sunt adversarul iluziilor și nu pot ști cum se fac afacerile în Germania. Poate că rău, sau nici bine nici rău, sau poate că ușor de tot. Aci incap seamă de supoziții și numai faptele rămân importante. Faptele însă se desfășoară după dorința noastră: Germanii se prezintă voluntari; compănii, batalioane întregi. Pentru ei, aceasta este o indicație de semn rele. Sunt cuprinși de sentimentul spectrului iernei ce s'apropie. Nu le-a rămas nici umbra siguranței de odinioară — înlocuită astăzi prin încurcătura. Aceste sunt fapte, nu iluzii, siguranțe bazate pe documente omenești.

Întrebat fiind asupra evenimentelor din Balcani, generalul Russki a răspuns:

„Evenimentele obvenite în Balcani nu sunt de loc surprize, ci un simplu episod. Teatrul din Balcani, este un teatru de ordin secundar, un teatru de provincie; nu pe frontul acesta are să se decidă soarta națiunilor. Apariția Germaniei chiar cu succes în Balcani, asta va dura numai un timp oarecare, deoarece nu se va putea apăra.

— S'a vorbit în ziare despre o debarcare rusească la malul bulgar. Sunt neadevăruri. Cu toate astea cred, că bănuind Germanii posibilitatea acestei debarcări, își vor trimite trupele spre apărarea Varnei și Burgasului, pentru ca să împiedece întâlnirea Bulgarilor cu aceia cari i-au eliberat cu prețul sângelui lor.

— Da, toate surprizele psihologice sunt de tras la îndoială, chiar și o revoltă a soldaților Bulgari.

Aduceți-vă aminte de întâlnirea lui Napoleon cu Ney. Germanii se asigură în contra eventualităților de felul acesta”.

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNII”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

Grecia în ajunul hotărârii supreme!

Grecia nu va desarma trupele Înțelegerii.

Ultimatumul Înțelegerii. — D. Skuludis va răspunde în decurs de 48 ore la nota Înțelegerii. — Kitchener iar egele Constantin. — Grecia nu va desarma trupele debarcate ale Înțelegerii. — Starea de asediu în Grecia a fost suspendată. — Chestia insulelor Egeice. — Agitația republicană.

Arad, 22 Noembrie.

Până în momentul când scriem aceste rânduri nu avem încă o știre pozitivă relativ la atitudinea pe care Grecia o va lua față de trupele sârbe și franco-engeleze, când eventual acestea ar fi împinse de Bulgari pe teritor grecesc. Din telegramele contradictorii ce primim azi se poate însă face deducțiunea, că acum Înțelegerea a cerut Greciei un răspuns precis în această chestie. Se afirmă chiar că Înțelegerea ar fi amenințat-o pe Grecia cu ocuparea insulelor grecești.

Până acum nu a fost confirmată știrea lui „Frankfurter Zeitung” care pretinde a ști că primul-ministru grec ar fi și refuzat cererea Înțelegerii cu observația, că Grecia va desarma trupele sârbești cari s'ar retrage pe teritor grecesc.

Aflăm că lordul Kitchener a sosit la Atena și a fost primit într-o lungă audiență la regele Constantin.

Nu se cunoaște încă răspunsul regelui Constantin, însă în cercurile politice engleze și franceze domnește părerea, că acest răspuns va fi favorabil.

După știri sosite la București se asigură, că situația în Grecia devine tot mai încurcată și mai gravă.

Intre puterile Înțelegerii există o perfectă solidaritate ce privește demersul față de Grecia.

Cei patru reprezentanți ai Înțelegerii s'au prezentat dlui Skuludis, prim-ministru, remițându-i nota colectivă a Înțelegerii care are caracterul unui ultimatum, în care i se cere Greciei să-și dea răspunsul în forma cea mai precisă.

A doua zi d. Skuludis des de dimineață a avut o consfătuire cu regele Constantin, comunicându-i faptul demersului colectiv al Înțelegerii precum și amenințarea din partea Angliei.

Se știe, că Anglia o notificat guvernului elin în mod foarte hotărât că nu va ezita să uzeze de întreaga ei flotă pentru a bombarda întreg litoralul Greciei.

D. Skuludis a comunicat reprezentanților Înțelegerii că va da răspunsul guvernului grec în termenul de 48 ore hotărât de către puterile Înțelegerii.

Ministrul francez d. Denis Cochîn, cu prilejul audienței ce a avut la regele Constantin a notificat din încredințarea puterilor Înțelegerii că flota anglo-franco-italiană este concentrată la Malta și că toate forțele navale ale acestor trei state precum și forțe de uscat corespunzătoare stau gata pentru a forța precizarea situației statului elin.

Lordul Kitchener a plecat din Galipoli la Salonic, iar de aci la Atena. Ajuns aci el împreună cu ministrul englez s'a prezentat regelui Constantin.

Audiența la rege a durat peste o oră.

După această audiență lordul Kitchener a avut o întrevedere de o oră și jumătate cu primul-ministru grec d. Skuludis.

Imediat după această întrevedere d. Skuludis a convocat un consiliu de miniștri care a ținut mai multe ore.

Generalul Sarrail care plecase pentru a inspecta trupele engleze s'a întors la Salonic și a conferit lung cu generalul Mahon. Administrația militară greacă a format cu trupele venite din Chios, Mitilene și Samos o nouă divizie la Salonic, divizia a XV-a.

Englezii au închiriat la Salonic, Drama, Cavalla și împrejurimi un mare număr de case pentru eventualele nevoi ale armatei engleze.

Un membru al guvernului bulgar declară în coloanele ziarului bulgar „Balkanska Posta”, că în curând se va cunoaște răspunsul guvernului grec la nota puterilor Înțelegerii în sensul că Grecia va fi nevoită să desarmeze trupele anglo-franceze cari se vor retrage pe teritor grecesc.

Față de această știre semioficiosul grec „Nea Ellas” din Atena spune că Grecia a dat Înțelegerii asigurări, că nu va desarma trupele cari se vor retrage pe teritor grec.

„Times” primește știrea din sursă engleză competentă, că în cazul unei retrageri a trupelor anglo-franceze pe teritor grec, Grecia este aplecată să păstreze atitudinea pe care a manifestat-o față de debarcarea la Salonic.

Ziarele din București află din Salonic, că guvernul grec va ridica starea de asediu în întreaga țară, pentruca astfel să dea populației posibilitatea a se pregăti pentru alegerile parlamentare.

Aceleaș ziare mai află din Atena, că după informațiile semioficiosului grec „Nea Hellas” între Grecia și Turcia se urmează negocieri de ordin economic, cari privesc și grupul insulelor Egeice.

Ziarul berlinez „Lokalanzeiger” află din Lugano că după o știre din Atena numeroși aderenți din insula Creta ai dlui Venizelos vor fi duși în fața legii pentru necredință față de tron. Până acum au fost operate numeroase arestări.

Despre debarcarea trupelor Înțelegerii la Salonic primim azi următoarea telegramă:

Debarcările trupelor împătritei-înțelegerii la Salonic continuă dela un timp încoace cu o remarcabilă febrilitate.

De câteva zile vase de transport italienești și franceze sosesc în portul Salonic cu numeroase trupe.

În mijlociu se debarcă 10—12,000 de oameni pe zi.

Viitorul în peninsula balcanică.

Interesele României.

București, 19 Noembrie.

Deosebirea între adevărații oameni de stat și superficialii politicieni este, mai ales, că pe când cei din urmă nu pot decât să vadă faptele ce se petrec sub ochii lor, cei dintâi pot să prevadă.

Asupra evenimentelor ce se petrec acum în peninsula balcanică toată lumea scrie, vorbește și hotărăște. Dar cei mai mulți consideră faptele ce se îndeplinesc, alianțele și atitudinile ca fiind eterne: Germania și Austro-Ungaria ar fi stăpâne în peninsulă, Serbia a murit, Bulgaria, mărită considerabil, este definitiv pierdută pentru Rusia și pentru vecie aliata puterilor centrale.

Așa se judecă superficial.

Că nu este nimic vecinic din tot ceea ce e întocmire omenească nu mai e nevoie de făcut demonstrație. Istoria este o minunată oglindă dinaintea căreia trec secolele cu întâmplările lor, și în luciul ei citim nestatornicia și a oamenilor și a lucrurilor.

Nu mai în aceste două secole din urmă ce nu găsim în domeniul miraculosului?

Dacă considerăm de pildă, politica Angliei, dela 1800 și până la 1915, găsim regatul-unit avântat în cele mai fantastice alianțe și combinațiuni.

La începutul secolului al 19-lea Anglia era aliată cu Prusia, cu Austria și cu Rusia împotriva Franței. La Navarin, în 1827, găsim Anglia aliată cu Franța și cu Rusia împotriva Turciei. În Crimeea, la 1854, găsim pe Anglia aliată cu Franța și cu Turcia împotriva Rusiei. Apoi politica Angliei începe să devie anti-franceză și se accentuează în această direcție. La 1871, Anglia închide ochii și admite înfrângerea Franței și crearea imperiului german. Apoi Anglia ocupă Egiptul și ajunge la Fașoda.

Politica engleză, este totodată și anti-rusă. La 1878, oprește înaintarea armatelor țarului la San-Stefano și amenință să atace Rusia.

În Asia intră în Afganistan spre a-și crea o pavăză pentru Indii. Apoi aruncă în 1904 pe Japonezi împotriva împărăției țarilor și încheie un tratat de alianță cu cei dintâi. În 1914, Anglia se aliază cu Franța și cu Rusia împotriva Germaniei, iar politica ei turco-filă ai ultimilor 50 de ani, o conduce la atacul Dardanelor.

Oamenii de stat înțelepți nu se lasă a fi niciodată înșelați de aparențele actualității, ci se silesc să pătrundă intențiile actorilor principali și mai ales, să desprindă interesele permanente ale statelor din pachetul intereselor trecătoare pentru a înțelege care va fi politica și atitudinea fiecărui stat în viitor.

În „Journal des Balkans” am citit interviewul dlui Savinsky, fostul ministru al Rusiei la Sofia. D. Savinsky a declarat că în Bulgaria se face un serios reviriment, Bulgarii încep să înțeleagă că au comis o greșală, că țarul Ferdinand l'a vizitat, timp de o oră spre a lăsa în public impresia că zile de dulce armonie între Rusia și Bulgaria pot reveni.

Or fi sau n'or fi credincioase impresiunile dlui Savinsky, aceasta nu putem ști, dar ce poate fi mai real decât silințele cârmuitorilor Bulgariei de a domoli pe cei cari ar putea-ataca astăzi, întrebându-i făgăduiala, deschizând înaintea tuturor ochilor, perdeaua iluziilor aurite, mistificând din spirit de conservare?

Se înțelege că Bulgaria, aliata de astăzi a Germanilor, dușmana actuală a Rusiei, spune la Petrograd: „Lăsați-mă să mă întăresc și să devin mare, lăsați-mă să-mi sărez inima cu cei cari m'au umilit la 1913, lăsați-mă să-mi îndeplinesc visul unității naționale, și a doua zi Rusia cât și cauza slavă nu vor avea în Balcani soldat mai credincios”.

Să nu ne înșelăm. Să nu ne mărginim a judeca ce este Bulgaria astăzi, dar să ne întrebăm ce va fi mâine, ca va însemna această Bulgaria; cui va fi prieten și cui dușman, ce interese va sluji, ce rival se va sili să doboare, ce ideal va căuta să înalțe, dacă va rămâne aliata și prietena Germaniei sau dacă, de îndată ce

va prinde aripi, nu va sbura iarăș într'acolo unde o va chema instinctul rasei sale?

Din tot ceea ce se întâmplă în actualul războiu uriaș, pe noi, Români, ne interesează mai ales întâmplările din peninsula balcanică.

D. O.

Japonia și India.

Amsterdam, 18 Noembrie 1915.

Despre evenimentele din India n'au sosit până acum rapoarte amănunțite, ceea ce putem ușor înțelege având în vedere cenzura engleză, care își dă toate silințele ca să nu străbată în publicitate nici o știre nefavorabilă. Chiar de aceea merită toată atenția știrea că *consiliul de miniștri japonez* s'a ocupat cu situația din India provocându-se la obligamentele sale cuprinse în acordul anglo-japonez. Scopul acordului anglo-japonez e menținerea și asigurarea păcii generale în Asia orientală și în provinciile din India și afară de aceasta păstrarea drepturilor teritoriale a celor două contractanți câștigate în Asia și India precum și a intereselor lor speciale în numitele provincii.

În paragraful 1 al acordului se spune că în cazul, când unul dintre partide își vede periclitate aceste interese, între cele două guverne va avea loc un schimb de vederi căutându-se modalitățile necesare pentru apărarea lor.

Al doilea paragraf obligă partidele de aș da împrumutat ajutor când interesele vre-uneia sunt atacate.

În paragraful 4 Japonia recunoaște Angliei dreptul ca să ia în cadrele imperiului indic toate măsurile, pe cari le crede de necesare pentru apărarea posesiunilor sale din India.

E vădit deci, că Japonia e obligată să apere posesiunile engleze din India, îndată ce ar avea loc evenimente, cari sunt împotriva intereselor engleze. Japonezii s'au arătat aplicați a satisface acestui obligament al lor pe timpul masacrărilor din Singapore, când au și debarcat imediat trupe, pentru ca să apere interesele engleze.

Apărarea aceasta japoneză în tot cazul e o armă cu două tăisuri, deoarece — după cum se afirmă în cercuri bine informate — Japonezii înșiși au organizat înainte de izbucnirea războiului agitații revoluționare în India engleză. Aceasta o confirmă și spusele unui indian refugiat, care recunoaște sincer că *a întâmpinat în Japonia o primire foarte cordială*, când a declarat că a făcut în India politică anti-engleză. Evident că Japonezilor nu li e neplăcut că Englezii în situația din India sunt avizați la ei, pentru ca să-i apere, promovând însă într'aceste interesele japoneze.

Din faptul că consiliul de miniștri japonez s'a ocupat cu evenimentele din India se poate concluda, că în aceasta provincie au loc evenimente nefavorabile Englezilor.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele comunicate oficiale:

Budapesta, 20 Noembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Pe linia de luptă a armatei principelui Iosif Ferdinand, am respins un atac rusesc dela la nord-vest de Olica. Alte evenimente de importanță nu sunt.

Pe frontul italian: Pe linia dela Gorița luptele continuă. Dușmanul a pornit din nou vehemente atacuri nereușite contra capului de pod dela Gorița, o oră întreagă au bombardat orașul cu violență, care mai târziu a devenit redusă. Atacurile date atât contra pozițiilor noastre de pe litoralul Doberdo, de pe coasta nordică a muntelui San Michel, cât și cele contra sectorului nostru dela San Martino au fost reînoite cu forțe de rezervă. În mai multe puncte s'au dezvoltat lupte apropiate de mână. Pe toate liniile am respins Italienii, toate pozițiile au rămas în stăpânirea noastră. Tot acestea le putem afirma despre pozițiile noastre dela Zagora, unde dușmanul a năvălit în vecinătatea pozițiilor noastre de barieră, i-am gonit însă în mijlocul unor lupte desperate. Aviatorii noștri au aruncat bombe deasupra orașelor Vincenzo, Tricesimora, Udine și Corignanor.

Pe frontul sudostic: Armata generalului Kövess a ocupat Nova-Varosul și a trecut linia Dugopoliana-Rașca. La sudost de Rașca, o divizie austro-ungară a făcut prizonieri 2000 Sârbi. Trupele germane ale generalului Gallvitz luptă spre sud dela strămtura Prepolat, iar armata generalului Bojadjeff în ținutul Goliac și Planina. În urma acestor lupte, armatele aliate au scos ieri dușmanul de pe cel din urmă petec de pământ din ținutul vechiu sârb.

Berlin, 20 Noembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Monitoare dușmane, cari au bombardat Westenda, s'au retras din calea canoanelor noastre dela mal. Pe unele puncte ale liniei s'au dat vehemente lupte de artilerie, bombe și granate de mână.

Pe frontul oriental: Evenimente de importanță nu sunt.

Pe frontul din Balcani: Am ocupat Nova-varosul, Sienița și Rașca. În valea Ibarului am ajuns la Dren, iar dela Copasnic spre ost Prepolatul. Am făcut pradă de războiu: 2800 Sârbi prizonieri și 4 tunuri.

Budapesta, 21 Noembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Pe unele puncte a liniei de lângă Styr și în Volhinia se dau lupte de artilerie, iar Rușii se folosesc de bombe cu gaz. Alte evenimente de importanță nu sunt.

Pe frontul italian: Italienii iarăș și-au adus rezerve pe linia Goriței și atacă cu vehemență capul podului Goriței. În fața muntelui Sabotino mai multe încercări de înaintare ale dușmanului au fost nimicite în focurile noastre. Pe sectoarele dela Aslavia dușmanul a reușit să năvălească în pozițiile noastre de apărare, le-am reocupat însă, cu excepția unui vârf de munte, pentru care luptele se continuă. Trei încercări de înaintare dușmane, direcționate contra liniei noastre dela Perma, s'au zădărnicit cauzându-le pierderi considerabile, și astădată atacuri violente au fost direcționate contra Podgorei. Și aici însă i-am respins săngeros. De ambele părți ale muntelui San Michel se dau vehemente focuri de artilerie. Pe coasta nordică a muntelui, un detașament dușman întărit a încercat să înainteze, n'a reușit însă în focurile noastre încrucișate. Asemenea soartă au avut mai multe atacuri dușmane orientate către sectoarele San Martino și spre nord dela capul podului dela Gorița, lângă Zagora. Trupele de apărare a muntelui Col di Lana din Tirol au respins două atacuri dușmane.

Berlin, 21 Noembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Trupele noastre au reușit să ceftească explozii de seamă în pozițiile dușmane de pe linia drumului de fier dela Ypern-Zonebeck. Exploziile franceze spre sudost dela Souchez și la Combres au rămas fără rezultat. La Souchez am reușit să parvenim Francezii în ocuparea înfundăturii explozive și să o ținem față de un atac al lor.

În diferite puncte a frontului s'au dat vehemente focuri de artilerie. Aviatorii noștri au bombardat stabilimentele căilor ferate din Poperinghe și Fournes.

**PENTRU „CARTEA DE
PAUR ROMÂNEASCĂ”**

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie

:-: :-: săvârșită de eroii noștri. :-: :-:

Unele au avut succes. Comandamentul suprem englez, în comunicatul oficial din 15 Octombrie spune despre atacurile noastre din 8 Octombrie date contra pozițiilor engleze dela sudvest de Loos, că în urma unor aprecieri autentice 8—9 mii cadavre germane au zăcut în fața frontului englez-francez. Bine înțeles că această afirmație este de ordin fantezist. Toată pierderea noastră de morți, răniți și dispăruți e de 763 oameni.

Pe frontul orientat: Situația e invariabilă.

Pe frontul din Balcani: Trupele germane din armata generalului Kövess au ocupat Novibazarul.

Armata generalului Gallwitz și aripa dreaptă a armatei generalului Bojadjeff luptă spre nord dela Pristina pentru ieșirea ce duce la valea Lab.

Numărul Sârbilor făcuți prizonieri în 19 Noembrie, s'a urcat la 3800. Ieri am făcut prizonieri 4400 oameni.

Pe frontul sudostic: O diviziune austro-ungară față de Muntenegri, cari se încuibaseră spre nord dela Cainice, au forțat trecerea peste partea de nord a Drinei.

Trupe germane au ocupat Novibazarul. De aici spre est, în valea Ibarului, divizia austro-ungară a respins dușmanul. Prizonierii din ținutul acesta se urcă la 2 mii.

La intrarea în câmpul mizerelor luptăm cu violență.

Situația diplomatică a înțelegerii.

Berlin, 20 Noembrie 1915.

Correspondentul din Basel al lui „Berliner Tageblatt” telegrafiază următoarele: Comisia afacerilor externe a senatului a ținut o ședință în 15 Noembrie sub președinția lui Clemenceau, la care s'a prezentat și prim-ministrul Briand.

Primul ministru a făcut o declarație mai lungă asupra situației împătritei înțelegeri, în care relevă că deosebi Balcanul.

Briand a trecut apoi la situația militară și a declarat că operațiunile armatei expedițive franco-engleze, sunt independente de întreprinderile armatei sârbești. Împreunarea cu armata sârbească, și începerea cu puteri unite a unei mari ofensive pentru eliberarea Serbiei în stadiul înaintat al războiului de azi din Balcani, nu mai poate fi ținta trupelor franceze și engleze. Dintre două rele întotdeauna trebuie ales cel mai mic, adică acela care e mai puțin primejdios și ușor de realizat. Scopul principal al împătritei înțelegeri nu poate fi decât stavila comunicației libere dintre puterile centrale și Turcia, sau reducerea posibilă a acesteia. Comandanții trupelor expedițive au toată nădejdea îndeplinirii acestei îndatoriri. Indată ce au aplanat această misiune, va veni vorba și de făgăduiala făcută Serbiei. Situația armatei sârbești e grea, dar nici decât desperată. Cărrările retragerii ca și până acuma, sunt deschise. Guvernul sârbesc are promisiunea ententei, că eliberarea Serbiei ca și recucerirea Belgiei îi este o sfântă datorie.

Despre situația diplomatică, Briand a declarat că tratativele cu Grecia sunt cât se poate de favorabile, — pericolul eventualelor complicații ce s'ar putea ivi la frontiera greco-bulgară, au dispărut cu desăvârșire, guvernul grec a făcut declarații foarte liniștitoare, demne de toată încrederea. De când guvernul grec a declarat ambasadorului german din Atena, că Salonul este port liber, debarcarea trupelor împătritei înțelegeri nu mai poate fi considerată ca violarea neutralității Greciei, de atunci puterile centrale n'au făcut alți pași.

Ce privește situația din București, și-a terminat primul ministru francez declarația — cred încă în posibilitatea unei activități armate a Românilor.

A urmat apoi cuvântul lui Clemenceau, care a criticat aspru declarațiile lui Briand referitoare la situația militară. Clemenceau a declarat că întreprinderile expedițive se vor termina cu fiasco, pentru că inamicul, în urma înfrângerii Serbiei, va dispune de o majoritate absolută de oameni, care nu va putea fi întrecută de împătrita înțelegere.

Clemenceau a interpellat apoi pe Briand, întrebându-l dacă a luat dispozițiile necesare pe apă și uscat pentru ca armata expedițivă să aibă rezervele și munițiile de război și alimentație suficientă?

Briand a răspuns, că în afacerea aceasta mi-

nistrul de război și de marină vor da toate amănuntele detaliate.

În ședința viitoare a senatului ținută la 17 Noembrie cei doi miniștri s'au și prezentat și au dat toate amănuntele dorite.

Cei doi miniștri de specialitate au declarat că în Salonic urmează acțiunea urgentă a împătritei înțelegeri. Se anunță sosirea mai multor vase cu muniții și trupe anglo-franceze. În preajma liniilor de pe căile ferate sârbești au îngrămădit muniții de război și alimentație. Ententa lucrează aici cu locomotivele proprii. Vagoanele nu sunt ale trenurilor grecești, ci unele sunt proprietăți engleze, altele sârbești. S'au mai luat dispozițiile necesare pentru ca toate cele de lipsă să poată fi construite sau reparate în atelierele din Salonic.

Războiul cu Muntenegru.

Arad, 22 Noembrie.

Dăm aci după ziarul vienez „Rundschau” câteva amănunte interesante despre modul de luptă dela granița Muntenegrului:

„Speranțele fanteziste cu cari au intrat Muntenegrinii în războiul mondial au fost de mult spulberate. Puținele știri, cari au străbătut până la noi din îngrădita țară carstică, dovedesc că Muntenegrinii au pierdut de mult pofta după aventuri, că ei duc o mare lipsă de pâine și alte multe lucruri necesare, mai cu seamă de produsele rafinate ale culturii europene, de tabac și bere, iar epidemiile au decimat populația micului regat.

Trei ofițeri inferiori ai marinei noastre, cari au fost făcuți prizonieri de Muntenegrini au reușit nu demult să evadeze din Cetinje. Ei ne-au adus știrea că în Munții Negri se manifestă mare nemulțumire și există chiar un partid, care regretă nenorocitul conflict cu monarhia. Dinastia din zi în zi își pierde tot mai mult popularitatea. Dintre fiii lui Nichita rol de seamă în acest război are numai cel mai tânăr, Petru. El e comandantul trupelor cari au ocupat la Budua extrema fâșie din sudul Dalmației. Cu acest prinz avuse o întâlnire acum câteva săptămâni fostul atașat militar austro-ungar în Muntenegru, maiorul Hubka, cândva omul de încredere al lui Nikita, pe șoseaua ce duce dela Cattaro la Budua, pentru a trata în chestia schimbului de prizonieri și a altor chestii de interes. Întâlnirea a avut loc la dorința prințului. Ea n'a avut însă rezultat. Un ofițer, care se duse atunci ca parlamentar până la sentinelele Muntenegrinilor, povestii tot ce-l spusese ofițerilor muntenegrini, cu cari a dat în vorbă. Muntenegrinii regretă adică foarte mult războiul cu monarhia. Dar ei vor lupta cu entuziasm până la cel din urmă, dacă — Italianii ar ocupa Dalmația. Cât va trăi un fiu al Munților Negri, ei nu vor tolera aceasta. Aceste cuvinte explică probabil faptul că în cele din urmă 12 luni ale războiului Muntenegrinii au purtat războiul mai mult pasiv.

În ținuturile ocupate de ei, Muntenegrinii par a se fi purtat mai uman decât Sârbii, cari cu prilejul invaziunilor în ținuturile ostice ale Bosniei torturau mai cu seamă pe Musulmani. Dar de altă parte, după știrile ce au străbătut din Budua, Muntenegrinii au înrolat cu forța în armata lor, împotriva dreptului ginșilor, populația austro-ungară.

Muntenegrinii nu se pricep mult la artilerie, dar cu atât mai mult la celelalte arme, în a căror manevrare sunt măestri. Ei nu-și bat capul cu complicațiile tehnicele războiului modern, dar cu atât mai neîntrecuți sunt în luptele de guerilă în munții carstici, par'că ar fi Indienii Americii. Ei auzi îmbărbătându-se unii pe alții pe stâncile sterpe ale munților negri, ca niște șerpi se strecoară în vâl. În grupuri de 2—3 oameni, sar cu ușurință din stâncă în stâncă în pantofii lor moi de pânză, se ascund nevăzuți în văgăunele acoperite de tufe vecinic înverzite, se grupează cu repeziciune într'un punct și ne atacă sentinelele când din spate, când din flanc. Vai de acel ce se lasă surprinși. Muntenegrinii nu cunoaște pardon, nici chiar față de răniți. De altă parte iarăși e aproape o imposibilitate să faci prizonieri pe vre-un Muntenegrin. Pretutindeni unde luptă, Muntenegrinii își are soțla lângă ei, iar dacă cade, aceasta îl sare în ajutor și îl duce din locul de luptă. Nici un Muntenegrin mort sau rănit nu poți găsi pe câmpul de luptă.

La granița Herțegovinei stau în fața trupelor noastre afară de soldați din armata regulată mun-

tenegrină, cari poartă uniformă verzuie, trupe de iregulari în port muntenegrin. Durere, se găsesc între aceștia și țărani de naționalitate sârbească din Herțegovina. Sunt destule dovezi, că la începutul războiului agenții înțelegerii au organizat o mișcare revoluționară între populația sârbească din Herțegovina. Cu energie de fier și prin evadarea totală a localităților dela graniță a reușit însă zădărnicierea planurilor dușmanului.

Pentru apărarea împotriva dușmanului, care ne cunoaște țara, s'au organizat din partea noastră trupe de voluntari din populația croată și din Musulmanii din Dalmația de sud. Aceștia îi cunosc bine pe Sârbii de o rasă cu ei, îi urăsc cu adevarată ură familială și știu purta războiul ca și ei. Vânătorii de graniță bosnieci, o trupă de elită organizată încă în timp de pace, a căror luptător nu stau mai pe jos decât Muntenegrinii în luptele îngrozitoare de guerilă, în viclenii și urcarea de stânci — și-au câștigat mari merite.

Soldații noștri nu desprețuiesc curajul Muntenegrinilor, cari deși luptă acum fără voie, desigur se vor apăra cu vitejie până la sfârșit.”

Insemnătatea campaniei din Serbia.

Un important articol al deputatului Italian Arnaldo Lucci.

Ziarul Italian „Avanti” publică un articol de fond foarte important intitulat „Insemnătatea campaniei din Serbia” și datorit penel cunoscutului deputat Arnaldo Lucci, și în care spune între altele următoarele:

„Primul plan de război al Germaniei de a învinge prin iuteala loviturilor, a căzut. Noul plan, conceput cu o promptitudine uimitoare, consta în esență, în prima linie în a ține Franța în șah, în a îngrozi Anglia prin acțiunea submarinelor, în aș atrage statele balcanice după slăbirea Rusiei și a dicta pacea. Uzând de toată libertatea ei în mișcări, Germania a trebuit să lovească când la stânga când la dreapta, pe când înțelegerea a fost silită numai la rezistență.

Menținându-și inițiativa, Germania s'a expus natural pericolului de a-și uza forțele mai repede și de a i se tăia orice cale de unde ar putea primi întăriri, mai ales că războiul submarinelor, nu a adus cu timpul rezultatele așteptate. În asemenea împrejurări, Germania și-a modificat iarăși planul, hotărându-se pentru o acțiune energetică în contra Serbiei.

Scopul militar, politic și economic ale acestei întreprinderi n'au putut fi întrevăzute decât în ultimul moment.

Iată-le:

1. Scopul militar: Germania distruge Serbia și întărește astfel Austro-Ungaria, atinge portul Salonic, zădărnicește acțiunea aliaților din Dardanele, și câștigă nouă și bogat material în oameni și materii prime din Asia-mică, punându-se astfel în stare de a continua acest război de uzură la infinit.

2. Scopul politic: Germania caută a-și câștiga pentru totdeauna statele balcanice, împărțind Serbia între Grecia și Bulgaria.

3. Scopul economic: Intrucât Anglia domină mările spre Orient, Germania voește a o concura stabilindu-și o legătură directă între marea Nordului și golful Persic, un plan grandios pe care l'a urmărit mai înainte prin Italia și Constantinopol, acum prin Austro-Ungaria peste Balcani, și spre realizarea căruia a stabilit din timp strânse legături economico-financiare cu Turcia.

Germania concepe că, actualul război este un război, de uzură, în care se pune tema primordială de a-și procura bogății noi pentru a suporta durata lungă a războiului, îndrumând viața normală a națiunii spre orizonturi noi. Această țintă, o atinge Germania stabilind legătura pe uscat cu Orientul, devenind un concurent redutabil și independent al Angliei.

Interesele franceze din Siria au fost distruse de război.

Iată dar cu claritate insemnătatea acțiunii din Serbia, acțiune, în care superioritatea, experiența și exactitatea se manifestă cu o covârșitoare forță față de zăpăceala ce domnește în sânul înțelegerii.

Războiul european.

Papa dela Roma va mijloci pacea între beligeranți.

Berlin. — Ziarele împătritei înțelegeri aduc știrea, că în cea dintâi ședință a consistorului a cărui deschidere va avea loc în curând Papa va ține o alocuțiune ententofilă, în legătură cu actualul război mondial. Firește aci această știre este considerată ca lipsită de orice bază. Papa în nici un caz nu se va abate dela atitudinea lui neutră, pacifistă. Din sursă în legătură cu cercurile catolice cele mai de seamă și bine informate din München află, că Papa se va adresa tuturor Domnitorilor solicitându-le încheierea unui armistițiu de cel puțin cinci zile cu prilejul sărbătorilor Crăciunului. Mai încolo Sfântul Scaun va face declarația că se oferă să mijlocească pacea între beligeranți. Acum nu mai există impedimentul care în anul trecut a zădărnicit acțiunea pacificatoare a Papei. După părerea Vaticanului actuala situație e mult mai favorabilă, decât cea din anul trecut, pentru propunerea păcii.

Papa e ferm hotărît ca în acest scop, să useze de întreaga sa influență, fără de nici o considerare, dacă ostentelile lui vor avea sau nu rezultat.

Deschiderea parlamentului român.

București. — D. ministru I. C. Duca, înțrebat asupra șvonurilor că deschiderea sesiunii Corpurilor legiuitoare va fi amânată la 28 Decemvrie, a făcut următoarele declarațiuni:

— „Sesiunea se va deschide la 28 Noemvrie, iar ședințele vor fi amânate până la 28 Decemvrie, când se vor putea desvolta unele interpelări. După vacanța sărbătorilor, reluându-se ședințele, guvernul va fi în măsură să facă declarațiuni asupra situației externe”.

Consiliul de război al înțelegerii.

Paris. — Corespondentul din Roma al lui „Petit Parisien” scrie că guvernului italian i s'a adus la cunoștință că Consiliul de război al antantei va fi lărgit, cuprinzând pe toți aliații. În acest consiliu vor fi reprezentate deci și Italia și Rusia.

Numitul corespondent pretinde a ști privitor la intervenția Italiei în Balcan, că cercurile militare italiene aprobă debarcarea de trupe la Salonic, deoarece o expediție în Balcani ar întâmpina dificultăți cu mult mai mari, decât să se poată obține vre-un rezultat. Față cu acest punct de vedere cercurile politice italiene pretind ca să se debarce trupe singur numai în Albania atribuind drumului prin Albania o importanță cu mult mai mare din punct de vedere politic, decât prin Salonic.

Călătoria ambasadorului englez din Roma.

Londra. — Ambasadorul englez la Roma Rennel Rodd a sosit pe neașteptate la Londra, ceea ce a făcut mare senzație. Petrecerii lui în Londra i se atribuie o mare importanță. Rennel Rodd cu primul ministru Asquith a avut consfătuiri îndelungate, la cari a luat parte mai târziu și lord Robert Cecil, Lloyd George și Balfour. Rennel Rodd va rămâne probabil numai două zile în Londra, când se va întoarce la Roma. Opinia publică engleză e convinsă, că veștile ce circulă despre atitudinea Italiei se vor lămurii în curând.

Englezii nu pleacă dela Dardanele.

Rotterdam. — În cercurile diplomatice din Londra se declară, că știrea ziarelor germane, că Anglia ar fi înștiințat-o pe Rusia despre retragerea trupelor sale dela Dardanele — nu corespunde adevărului.

5 puteri împotriva monarhiei chineze.

Londra. — Lui „Daily Telegraph” i se anunță din Peking: Ministrul Italiei s'a alăturat demersului făcut de ministrul japonez, rus francez și englez și a atras atențiunea ministrului de externe chinez asupra pericolilor cari le provoacă propaganda monarhistă.

Audiența primului ministru englez.

Paris. — Agenția Havas anunță din Londra: Primul ministru Asquith s'a prezentat azi la regele în audiență, raportându-i despre vizita

ministrilor englezi la Paris și despre întreprinderile cu reprezentanții guvernului francez.

Flota rusească la Varna și Burgas.

București. — Au sosit știri, că flota rusească se apropie de Varna și Burgas. Tot în același timp au fost semnalate din Sebastopol și Odessa sosirea mai multor vapoare de transport.

La trupele rusești dela frontiera Basarabiei se observă o mare mișcare.

Luptă pe frontul dela Valandovo.

Rotterdam. — Pe frontul dela Valandovo s'a început prima luptă între Englezi și Bulgari. Tittoni în Roma.

Lugano. — Ambasadorul italian la Paris va sosi în zilele cele mai apropiate în Roma.

Fortificarea insulei Corfu.

Gent. — Ziarul parisian „Figaro” anunță că Grecii au construit fortificații puternice pe insula Corfu.

Nouii puteri în Orient.

„Völkerdämmerung im Stillen Ocean”.

Arad, 22 Noemvrie 1915.

Evenimentele ce se desfășoară pe fronturile europene atrag așa de tare privirile încât rar se mai dă câte odată atențiune prefacerilor mai cu seamă din Asia orientală. Se îndreaptă privirile spre această parte a lumii numai rar când e ridicată la suprafață vre-o chestie care e în strânsă legătură cu războiul, cum e d. p. chestia trimerii de trupe japoneze în ajutorul antantei.

Cu chestiile orientului depărtat se ocupă Dr. Georg Irmer într-o broșură intitulată „Völkerdämmerung im Stillen Ocean” (Crepusculele popoarelor în Oceanul Pacific). Autorul a fost peste două decenii în serviciu diplomatic în această parte a lumii și cunoaște din observările și experiențele proprii stările de acolo și privește schimbările în raportul de puteri din depărtatul Orient cu o perspectivă îndepărtată și largă.

Dr. Irmer e de părere că ivindu-se noi state și reinviind puterea popoarelor culte din vechime stăpânirea mondială engleză își pierde puterea. În Orient s'a trezit lumea din visul stăpânirii mondiale engleze. În America și Japonia câștigă putere părerea, că puterea mondială s'a mutat din Europa în Oceanul Pacific. Dar și puterea coloniilor germane a dispărut aci. Imperiul german trebuie să-și îndrepte privirile după colonii în alte regiuni, cât se poate mai aproape de porțile sale. Poate în Africa cu o împărțire concentrică. Germania a făcut o greșală cu politica sa chineză, care e privită de către Japonia de multă vreme cu ochi răi.

În anii 1890, în războiul ruso-japonez Germania s'a declarat pe față de partea Rusiei și prin aceasta a cauzat Japoniei pierderea multor avantagii.

Tot așa s'a întâmplat și în războiul chinez-japonez din 1894—95.

Ocuparea Kiaociaului a întărit și mai mult antipatiile Japoniezilor față de Germania.

Cu prilejul așanumitelor „închirieri” chineze Germania și-a știut câștiga mai mult, după ea a urmat Rusia cu Port-Artur, apoi Anglia cu Wei-Hai-Wei și Franța cu Kwang-Ciou-Wau. Japoniezii începură să-i urască pe Germanii mai mult decât pe Francezii și Ruși. Din cauza aceasta a și căzut Kiaociau imediat la începutul războiului. Recucerirea lui va fi un lucru foarte greu.

Tratatul cu Japonia — dorind Japonia să meargă numai pe căile ei și cum va și merge — va întâmpina dificultăți cu mult mai multe decât tratativele cu statele înțelegerii.

În Orientul depărtat sunt iminente evenimente mari: alianța ruso-japoneză, consolidarea statului chinez, rivalitatea dintre Japonia și America... asupra tuturor acestor formațiuni va avea înrăurire sfârșitul războiului mondial. Evenimentele ce se desfășură în Oceanul Pacific vor influența iarăș politica europeană.

Pământul s'a mișcat și va trece multă vreme până când se va liniști furtuna.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 22 Noemvrie 1915.

Un Idealist.

Léon Bourgeois.

În cabinetul francez de concentrare națională a intrat și Léon Bourgeois, cunoscutul om politic și om de stat. Léon Bourgeois a fost unul dintre cei mai fervenți apărători ai înțelegerii politice între popoare. Cu o adevărată pătrundere a problemelor sociale și cu o sinceră generozitate față de interesele unor națiuni străine, Bourgeois a început o luptă de apostol. A încercat să înfrățască și clasele sociale, a încercat să atenueze și conflictele internaționale.

Credințele sale în privința posibilității unei armonii sociale și în eficacitatea mijloacelor pentru realizarea ei, și-le-a expus Bourgeois în admirabila evanghelie a luptelor celor noi: *Solidarité*, cartea cea mai originală din câte au apărut în ultimele decenii în literatura franceză. Cu firea împăciuitoare de blând iubitor de oameni, Bourgeois a avut să sufere mult la spectacolul sfâșierilor interne din societatea franceză. Socialiștii se făcuseră teoreticienii acestor sfâșieri prin teoria lor asupra luptei de clasă, astfel încât sfâșierile aveau nu numai scuza intereselor primordiale jignite, dar încă și o industrie teoretică, menită să le exalteze. În contra acestei teorii a îndreptat Bourgeois atacurile sale și pentru ca s'o înlocuiască în cugetarea franceză a creiat el teoria sa: a solidarității.

Pe când pentru socialiști nu există decât două categorii de oameni: cei cari nu au decât drepturi și cei cari nu au decât datorii, pentru Bourgeois nimeni nu are asemenea poziție exclusivă. De când ne naștem și până când murim, suntem legați de ceilalți, prin tot ce primim dela ei și prin tot ce dăm din al nostru. Drepturile noastre se nasc din nevoile pe cari nu le putem satisface prin noi înșine, dar, odată cu ele, datoriile noastre sunt tot atât de puternic implantate în ceea ce primim dela societate pentru satisfacerea acestor nevoi.

Trebuie să ne recunoaștem legați, în măsuri deosebite, de toți semenii noștri, fiindcă bunurile de cari ne servim noi sunt, în cea mai mare parte, opera lor. Trebuie să recunoaștem drepturile altora înainte propriilor noastre drepturi și trebuie să căutăm a armoniza interesele noastre, eu interesele celor cu cari suntem contemporani.

De aceea statul trebuie să fie acest instrument de solidarizare a claselor și categoriilor sociale, și, fiindcă cooperarea și solidaritatea trec de hotarele unei națiuni, ele trebuie să tindă a-și armoniza prin bună înțelegere interesele lor deosebite.

De aceea Bourgeois a fost un mare pacifist, al cărui ideal era: să se creieze o „societate a națiunilor”, armonizată așa cum sunt armonizate clasele sociale într-o națiune...

Dar în locul realizării acestui vis, Bourgeois e chemat, printr'un straniu capriciu al ursitelor istorice, să întărească energia franceză pentru a o face capabilă de cel mai mare efort războinic.

Decorații la Crucea Roșie din Arad. Moni-

torul oficial în numărul său mai recent publică decorarea mai multor medici, cari și-au câștigat merite deosebite pe terenul sanitar militar. Între aceștia cetim și numele următorilor medici români: Dr. Nicolae Vraciu, medic de stab, Dr. Atanasie Gava, medic de stab și Dr. Ioan Sturdza, medic-locotenent, cari au atras prin activitatea zeloasă și conștiință desfășurată cu prilejul epidemiei de tifos exantematic atențiunea protectorului-locțiitor al societăților Crucii Roșii din monarhie, arhiducele Francisc Salvador cu prilejul vizitei sale în Arad care i-a distins în semn de recunoștință cu medalia cl. II cu decorație de război pentru merite sanitare.

În același număr al monitorului oficial cetim între numele mai multor membre ale „Crucii Roșii” din Arad, cari au fost decorate cu medalia de argint a Crucii Roșii cu decorație de război în semn de recunoștință pentru meritele câștigate prin ajutorul ce l-au dat pe terenul sanitar militar numele dnei Liviu Dr. Vuia, conducătoarea spitalului de rezervă dela seminarul român.

Amânarea congresului de pace din Berna. „Societatea formată pentru studierea bazelor unei păci durabile”, se știe că a convocat pentru 14 Decemvrie un congres la Berna, pentru ca să se sfătuiască asupra posibilităților viito-

relor tratative de pace. După cum anunță „Revue” din Losana, *comisia organizatoare a amânării congresului pe timp nedeterminat, fiindcă în Franța nu s'au găsit personalități competente cari să se prezinte.* Și deoarece comisia organizatoare ține, ca congresul să nu fie unilateral, de dragul Francezilor este învoită să amâne congresul pentru timpuri mai favorabile.

În același timp, „*Journal de Genève*” anunță că din America și-au anunțat participarea fostul președinte *Taft*, președintele universității din Haward, *Lovel*, *W. I. Hull* și *Jean Barrett* din Washington și alții, cari cu toate dificultățile călătoriei, țin să se prezinte la congresul din Berna. Pentru acoperirea cheltuielilor America a contribuit cu 9000, Olanda cu 5000 franci.

Și iată din cauza Francezilor, nu se va putea ține acest congres așteptat cu multă nădejde.

Dr. Kramar în fața tribunalului militar. Ni se anunță din Viena: În 6 Decemvrie se va începe în fața tribunalului militar din Viena desbaterea procesului intentat pentru lesă majestate deputatului ceh *Dr. Kramar*, șeful partidului tinerilor cehi. *Dr. Kramar*, după cum se știe, a fost deținut acum mai multe luni, de când se găsește mereu în arest preventiv, fiind bănuit că ar sta în relațiuni cu dușmanii monarhiei. Desbaterea, în urma materialului de acuză enorm, se crede că va dura 7 săptămâni. *Dr. Kramar* va fi apărat în acest proces de deputatul tânăr ceh *Dr. Körner*, președintele camerei advocaților cehi din Praga.

Două alte dețineri senzaționale au mai avut loc în timpul din urmă, a soției și fiicei fostului profesor la universitatea cehă din Praga și deputat în camera austriacă *Dr. Masaryk*. Ambele se găsesc acum în arest preventiv la tribunalul de divizie al landwehrului din Viena. Profesorul *Dr. Masaryk* plecase în străinătate la începutul ostilităților și nu s'a mai reîntors. El se găsește acum în Anglia. Guvernul englez a înființat special pentru el o catedră la universitatea din Oxford, unde ține acum prelegeri din domeniul limbii și literaturii slave.

Conducerea armatei austro-ungare a constatat mai de mult că printre călătorii ce sosesc din Helveția se strecoară spioni pe teritoriul monarhiei. A ordonat deci supraveghere mai riguroasă a călătorilor. Organelor însărcinate cu aceasta, li-a atras atențiune o doamnă care călătoria foarte des pe linia ce duce în Helveția și purta un palton cu bumbi mari. Ordinea de vizitare corporală a călătorilor la frontieră, s'a constat că bănuita doamnă purta în buletinul mari ai paltonului scrisori și frate.

„*Solidaritatea*” față de „*Centralele Institutelor financiare*”. Cetim în „*Kur. Economică*” din Sibiu: Din cele publicate în numărul trecut al revistei noastre s'a putut vedea că direcțiunea „*Solidarității*” a hotărât să ceară, să se modifice proiectul de statute al „*Centralei Institutelor financiare*” în sensul că repășirea membrilor să poată urma exclusiv conform legii comerciale și să nu se îngreuneze cu dispozițiunea, după care această repășire poate avea loc numai cu învoirea prealabilă a direcțiunii centralei.

Comentând în articolul nostru prim această chestiune, am zis, că după informațiunile ce le aveam, guvernul a admis modificarea proiectului și că repășirea membrilor nu va mai fi condiționată de învoirea direcțiunii centralei. Ținem să spunem, că informațiunile noastre nu au fost într-o parte exacte. Ulterior am aflat, că de fapt guvernul a făcut o modificare în acest obiect, însă cu anumite restricțiuni. Anume a admis că orice institut poate repăși din legăturile centralei fără învoirea specială a direcțiunii — dar numai după 10 ani. Înainte de acest termen, repășirea poate avea loc numai pe lângă învoirea prealabilă a centralei. Termenul de 10 ani coincide cu timpul în care e admis a se plăti în întregime părțile fundamentale.

Se speră însă că se va isbuti a se reduce termenul la trei ani.

În folosul luptătorilor italieni. Ziarele italiene aduc știrca, că din inițiativa unui comitet național ce s'a înființat ad hoc la Neapol cu prilejul zilei de naștere a regelui *Victor Emanuel* mai multe milioane de cărți postale ilustrate de urări au fost trimise suveranului din toate unghiurile țării. Câștigul realizat din vânzarea acestor cărți postale va spori fondul în folosul luptătorilor italieni.

Afișarea discursului ministrului francez Ribot. Se anunță din Paris, că în toate comunele Franței a fost afișat discursul prin care ministrul *Ribot* expune nevoia și avantajele unirei tuturor Francezilor. Perorația acestui discurs a fost particular de mult aplaudată, observă ziarele franceze.

D. Ribot a spus:
— Fac apel la toți, la cei puternici, la cei săraci și la bogăți, ca toți să ne aducă sfortările lor și cu noi împreună să prepare destinele Franței. Armata economiilor franceze să se ridice ca și cea de pe front, căci și ea constituie armata Franței.

Să salutăm împrumutul care ne va ajuta să luptăm și să învingem”.

Serviciul religios în Italia pentru toți căzuții în războiul european. Se anunță din Roma: În Basilica *San Giovanni* în *Lateano*, a avut loc un serviciu religios întru odihna celor căzuți pe câmpul de luptă în războiul european, fără nici o deosebire de naționalitate.

x Ocaziune specială! Am reușit să cumpăr ieftin dela un renumit fabricant german un stoc de cele mai fine fabricate de piele și anume: reticule pentru dame și pungulițe pentru bani mărunți. În consecință sunt în situația a oferi on. mei mușterii toate aceste mărfuri cu prețuri convenabile. *Marele magazin Fischer, Arad.*

Cafea ieftină de Crăciun!

Firma noastră de import *F. A. DEGAN* în FIUME (Postafioak nr. 163) ne avizează că a primit un transport mare de cafea, deci o vinde cu prețuri tare reduse. — Scrieți românește!

No. 1	Cafea Santos, aleasă și frumoasă	1 kgr.	4-80 c or
" 10	" Cuba fină, frumoasă	1 kgr.	5-00 "
" 14	" Cuba cea mai fină	1 kgr.	5-40 "
" 15	" Cuba mărgele aleasă	1 kgr.	5-40 "
" 16	" Cuba specialitate	1 kgr.	5-80 "
" 24	" Ceylon fină	1 kgr.	5-60 "
" 21	" Iava aurie	1 kgr.	5-40 "
" 106	" «Victoria» cea mai fină mixtură	1 kgr.	5-80 "

5 kgr. se trimit cu poșta francat și vămuit prin rambursă.

Vești din Olanda spun că se va urca prețul la cafea în mod ne mai auzit și multe calități vor lipsi. Proveți-vă la timp pentru Crăciun, căci și așa ajunge cu întârziere.

Ultima oră.

LUPTILE ÎN MACEDONIA.

Budapesta. — *Bulgarii sunt stăpâni pe importantul drum strategic ce duce la Pristina. În apropierea Pristinei Bulgarii au reușit să cucerească dela Francezi câteva importante puncte de sprijin ale fortificațiilor dela Krivolak.*

FUZIUNEA TAKISTO-FILIPESCANILOR.

București. — *Se dă ca sigur contopirea și de drept nu numai de fapt a grupurilor tachist și filipescan. În câteva zile, federația va lua forma unui partid politic omogen la suprafață cel puțin, sub șefia dlui Filipescu.* — (St.)

RUSII EVACUIAZĂ PRIMELE LOR POZITII ÎN GALIȚIA ORIENTALĂ. — TARUL PE FRONTUL BUCOVINEAN.

Budapesta. — *Se comunică dela cartierul presei: În Galiciia orientală Rușii își evacuiază pozițiile avansate retrăgându-se în pozițiile lor de iarnă prealabil pregătite. Tarul Nicolae a sosit pe frontul bucovinean.*

CONVENȚIUNEA ANGLO-RUSĂ ÎN PAGUBA ROMÂNIEI ȘI BULGARIEI.

București. — *Ziarul „Seara” află din Sofia că într-o corespondență adresată din Sofia lui „Orient Korrespondenz” din Zürich se spune că cercușile oficiale bulgare au luat cunoștință de amănuntele unei convențiuni încheiate, la începutul anului, între Anglia și Rusia, cu privire la Dardanele.*

Situațiunea creiată României și Bulgariei prin acea convențiune este de un interes cu totul particular. Rușii obțineau, afară de Constantinopol și o zonă de-a lungul Mării Negre, în paguba României și a Bulgariei, România perdea astfel portul Constanța, iar Bulgaria Burgas.

„IAR DACĂ VOM FI TRASI PE SFOARĂ...”

București. — *O enormă revoltă a stârnit în cercurile din București articolul publicat în „Adevărul” de Mercuri sub titlul: „Iar dacă vom fi trași pe sfoară...”*

Iată, în adevăr, cum stârșește acest articol care a revoltat chiar și pe cei mai îngăduitori:

„...El bine, să o știe! Chiar de vom fi trași pe sfoară și aduși în situația de a nu mai putea reacționa, praful se va alege de cele două dinastii. Atunci blândeța poporului român transformată în urgle, nu va mai cunoaște margini.

Până la cel din urmă vlăstar al ei, dinastia va fi scaldată în sânge, iar cel care astăzi, — trufaș și disprețuitor — ne sfidează păzit de balonete, atunci va fi sau spânzurat în piața Teatrului Național, sau omorât cu pietre de popor.

Nu va scăpa nici unul!” S.

Redactor responsabil: *Constantin Savu.*

Casa de Păstrare (Reunune) în Săliște.

AVIZ.

La Casa de păstrare reunune în Săliște se primește pentru durata războiului un practicanț.

Reflectanții au să trimită atestatul de maturitate dela o școală comercială eventual și alte documente până la finea lunii curente. Preferiți vor fi cei cu praxă de bancă. Salar va primi 100 cor. la lună. Postul va trebui ocupat îndată după alegere.

Săliște, în 12 Noemvrie 1915.

Casa de păstrare. Reunune în Săliște.

ANUNȚ.

Se caută pentru complinirea postului de cassar pe durata războiului, o persoană destoinică. Locuință: o chilie în edificiul institutului cu luminat și încălzit stă la dispoziție. Reflectanții să-și comunice condițiunile de salar. Postul se poate ocupa imediat. Preferiți reflectanții cu studii comerciale.

»SĂTMĂREANA«

institut de credit și economii.

(Sa 2553-2)

Seini—Szinérváralja.

S'au perdut

de șase săptămâni o iapă de 3 ani, înferată la partea dreaptă a grumazului cu Nr. 19. Părul ei e de culoare mărcă și un manz mărc gălbiniu, de șapte luni. Cari dau de urma lor să se adreseze la

Florian Crăsta Bolan

(Ci 2545-5)

Egres (Torontál m.)

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

: SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Executare
promptă. :

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeele. precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Prețuri :
moderate :